

V ě d o m í s o u v i s l o s t í

František TICHÝ

(* 25.3.1896 Praha - + 7.10.1961)

Juraj KRÉN

(* 26.4.1925 Nové Mesto nad Váhom -
+ 9.9.1969 Bratislava)

Na přelomu let 2002/2003 hostil dům U Kamenného zvonu v Praze velkou expozici výtvarné tvorby Františka Tichého. Malíře, kreslíře, grafika, ilustrátora a scénografa, od roku 1945 profesora na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.

Kultivované a sugestivní dílo Františka Tichého, Pražáka, který jen v letech 1930-35 žil v Paříži, znali i mnozí slovenští malíři, zejména Generace 1909, kteří studovali a někteří z nich i zůstali během protektorátu v Praze - C. Majerník, J. Želibský, E. Nevan, B. Hoffstädter. S Tichého tvorbou se však setkali i mladší posluchači pražských výtvarných škol po roce 1945. K nim patřil i malíř Juraj Krén. Jeho dílo se uzavřelo předčasně. J. Krén zemřel jako 44letý. Během studií v Praze ho však nejvíce okouzlo právě dílo Františka Tichého. Autorka jediné monografie J. Kréna Viera Luxová (Pallas 1972) o tom píše: Juraj Krén "objevuje pro sebe Františka Tichého, jehož pocitový svět, subtilní poetičnost, magické přebásnění skutečnosti jsou mu blízké".

František Tichý představuje v dějinách české výtvarné moderny 20. století jedinečnou osobnost, sólistu i solitéra. Jeho dílo žije však v mnoha souvislostech a polaritách výtvarného projevu této doby. Je to dílo nesmírně lidské nejen v oblasti figurální tvorby, ale i v městských krajinách, v civilistických zánrech i v magických zátiších. Dílo F. Tichého, to je chuť poznání i vize skutečnosti a současnosti. Je to však i vědomí hodnot historických a nadčasových. V tematice a inspiraci tvorby i ve výtvarném projevu a výrazu jsou: biblické motivy, commedia dell'arte, literární a poetické inspirace, blízkost techniky pointilizmu, symbolizmu O. Redona i rokokových reflexí v barvách, náladách i vášni. F. Tichý byl vyučeným litografem, studoval na Akademii výtvarných umění v Praze (1917-23), ilustroval, spolupracoval s divadlem, miloval realitu i poezii cirkusů. Byl ohromným profesionálem, který nezradil přímou řeč své malby i kresby a neustoupil nikdy z pozicí moderního umění. Ze školy musel v roce 1951 odejít, ale jeho dílo stále znamená i pro

str. 23 ►

◀ F. Tichý: Kouzelník, 1934 - 44

▲ J. Krén: Červené eso II, 1961, tempera, olej, kartón

▲ F. Tichý: Bílý cylindr (Kouzelnické zátisi), 1933, olej plátno

v rodném městě, od roku 1960 až do předčasné smrti v Bratislavě. Jeho pražská léta byla velikou lekcí nejen výtvarného vzdělávání, ale i kulturních, duchovních a intelektuálních podnětů. To všechno se týkalo vidění a poznání, vcílování se do reality života i umění a hledání jistot pravdy a hodnot krásy ve výtvarné řeči. I Juraj Krén jako František Tichý maluje a kreslí témata figurální, krajinu a zátisi. Tichého vzrušovali klauni a cirkus, Kréna hudba a hudebníci. V jednom i druhém zároveň je tichá nostalgie i muzické okouzlení a filozofické zkoumání osudu i mýtu člověka. Blízké jim

◀ J. Krén: Zátisi s konvicí, 1959

◀ str. 2

mladé veliké opojení a skutečnou hodnotu.

K těm mladým ze Slovenska patřil v Praze i Juraj Krén. V letech 1945-50 tu studoval na Akademii výtvarných umění u prof. V. Rady a prof. V. Sychry. Po studiích žil

byla i témata aktů a motiv kouzelníka-eskamotéra s kartami, kterého reprezentuje jeden z nejznámějších obrazů F. Tichého. Jako svéráznou poctu Tichému namaloval J. Krén v letech 1960-61 mnohé varianty obrazu Červené eso, jak připomíná i V. Luxová v Krénově monografii.

Příbuznosti se najdou i v rukopise, koloristickém citění a v technice malby i kresby obou umělců. Je to jejich společný důraz na vztahy linie a plocha, je to jejich úcta jedné "dominantní" barvě a k velkému tvaru, je to i "vazba barevných akordů ploch a kresby" v bravurních a sugestivních kompozicích. Oba umělce spojovala také vysoká profesionalita, stavovské vědomí zodpovědnosti tvorby jako individuálního programu a zároveň i jako univerzální výpovědi, svědectví i poselství myšlenky a ducha. Z osobnostních dispozic malíře z Prahy a z Bratislavy vycházela snová poetika a lyričnost jejich muzických i civilistických motivů. Společná jim byla i noblesa maliřské řeči, její ryzost a etická i estetická čistota. V hlubokém poznání skutečnosti a v bezprostředním vztahu k realitě světa a lidských životů spočívá i velká realita, pravdivá a krásná skutečnost díla F. Tichého a Juraje Kréna. Kvalita, hodnota a skutečnost umění, to bylo krédem jejich života, jejich vědomím souvislostí.

Bohumír Bachratý